

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Hongkong, van een Britse kroonkolonie naar een Chinese SAR

Postma, C.

Citation

Postma, C. (1997). Hongkong, van een Britse kroonkolonie naar een Chinese SAR. *Bestuurskundige Berichten*, 12(3), 18-19. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234067>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234067>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Hongkong, van een Britse kroonkolonie naar een Chinese SAR.

C. Postma

Op 1 juli 1997 is na 156 jaar de Britse kroonkolonie Hongkong overgegaan in Chinese handen, waarmee het door middel van een zogeheten "**Speciale Administratieve Regio**" de 21e eeuw ingaat. Eén land, twee systemen was het adagium dat Deng Xiaoping de Britten in 1984 voorhield toen de overdrachtsverklaring getekend werd.

In 1841 bezette de Britse kapitein Charles Elliot het eiland Hongkong en vestigde er een vrijhaven. Een jaar later eindigde een oorlog tussen China en Groot-Brittannië waarna in een door de Britten opgelegd verdrag bepaald dat het eiland Hongkong "in alle eeuwigheid" Brits wordt. In 1860 gaf China na een nieuwe oorlog het schiereiland Kowloon aan de Britten en in 1898 verpachtte China de New Territories aan Groot-Brittannië voor een termijn van 99 jaar. De Chinezen beschouwden deze "gedwongen" overdracht en pacht als een grote vernedering.

In een artikel van NRC-Handelsblad van 28 juni stelt een Chinees medewerker van een instituut voor moderne geschiedenis, dat Groot-Brittannië na de Tweede Wereldoorlog een voorstel aan Nieuw China deed, Hongkong op te nemen. Daar echter wilde de toenmalige Chinese minister van buitenlandse zaken, Zhou Enlai niets van weten. Hongkong was immers door de Britse aanwezigheid China's enige venster naar de westerse wereld en een belangrijke overslagplaats van goederen uit China en het westen. Zhou wilde dat behouden; overname zou rampzalig geweest zijn voor Hongkong en China.

Het vreemde aan dit relaas is, dat met het hier genoemde Nieuwe China het communistische China van Mao Zedong bedoeld

wordt. Niet de nationalistische regering van Tjiang Kai-sjek. Deze is in 1949 na een verloren burgeroorlog tegen de communisten naar Taiwan gevlucht. De Britten zouden volgens dit relaas in een tijd waarin ook de Korea Oorlog speelde, een voorstel hebben gedaan om de soevereiniteit van Hongkong over te dragen aan communistische machthebbers. Of het voorstel daadwerkelijk gedaan is, is gezien de tijd van de Koude Oorlog op zijn minst twijfelachtig.

Het staat echter buiten kijf dat China gebaat is geweest bij de aanwezigheid van de Britten in Hongkong. Via Hongkong stroomden de broodnodige westerse valuta het land binnen. Begin jaren tachtig hoopten de Britten de pacht nog te kunnen verlengen; bij aanvang van de onderhandelingen werd al snel duidelijk dat dat voor de Chinezen onaanvaardbaar was.

Hongkong werd door de Britten bestuurd in een stelsel waarin waarden van een vrije maatschappij en een rechtsstaat heersten. Na de bloedige onderdrukking in 1989 van de democratiseringsbeweging op het Plein van de Hemelse Vrede in Peking, ontstond in Hongkong druk op de Britse regering om de kroonkolonie meer democratisch te maken.

Hongkong is maar kort een democratische rechtsstaat geweest. In 1991 waren er

gedeeltelijk rechtstreekse verkiezingen voor de wetgevende raad, de zogeheten Legco. In 1992 kondigde de gouverneur van Hongkong C. Patten, zijn plannen aan om de Legco uit een groter aantal rechtstreeks verkozenen te laten bestaan. Na de verkiezingen van 1995 waarin de democraten onder leiding van M. Lee als winnaar naar voren kwamen, verklaarde China meteen na 1 juli 1997 de Legco te zullen ontbinden.

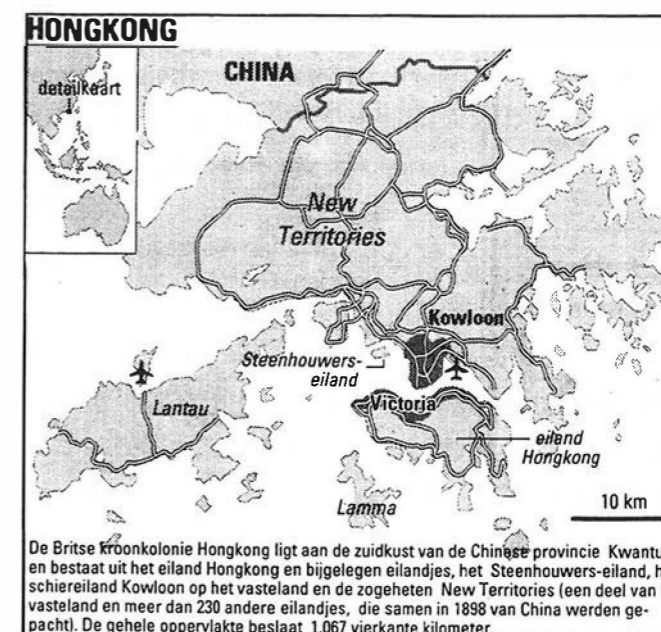
China heeft inmiddels Tung Chee-hwa benoemd als Chief-executive van de Speciale Administratieve Regio (SAR). Hij is hoofd van de Uitvoerende Raad en SAR-regering. Drieëndertig leden van oude Legco zijn inmiddels door China voor de nieuwe Voorlopige Wetgevende Raad van de SAR benoemd. De overige zeventwintig leden van de Legco waren uit principiële overwegingen niet beschikbaar voor het nieuwe instituut of werden door China niet betrouwbaar bevonden.

De garanties voor het nieuwe Hongkong zijn eerst neergelegd in de in 1984 afgelegde gezamenlijke verklaring tussen Groot-Brittannië en China. China stemde toentertijd zelfs in om deze verklaring bij de Verenigde Naties in te dienen zodat het als een internationaal verdrag beschouwd kon worden. De garanties werden verder uitgewerkt in de grondwet (China's mini-grondwet voor Hongkong na de overdracht) waarin ze vele malen herhaald zijn. De Hongkong SAR zal niet geregeerd worden door Peking. "De mensen van Hongkong regeren de stad zelf" is het officiële slogan. In feite is bepaald dat de SAR een kolonie van China wordt. Echter door de onlusten

op het Plein van de Hemelse Vrede in 1989 werd er door vele getwijfeld of China de gemaakte afspraken over Hongkong inderdaad zou nakomen.

China heeft beloofd de komende 50 jaar het huidige politieke en economische klimaat te handhaven. In een artikel in de Amerikaanse Wall Street Journal schrijft oud-premier Thatcher dat ze er niet vanuit gaat dat China al de bij het ondertekenen van het verdrag gemaakte beloftes, zal nakomen. Echter de Chinese regering heeft er veel belang bij dat het huidige economische klimaat in Hongkong gehandhaafd blijft. Hongkong is de op zes na grootste

handelsentiteit en is verantwoordelijk voor 60 procent van de investeringen in China. Eén land, twee systemen; de toekomst moet uitmaken wat hiervan terecht komt. Gezien Hongkongs economische macht die China niet graag verloren ziet gaan, hoeven de inwoners van Hongkong zich dus niet al te veel zorgen te maken.

De Britse kroonkolonie Hongkong ligt aan de zuidkust van de Chinese provincie Kwantung en bestaat uit het eiland Hongkong en bijgelegen eilandjes, het Steenhouwers-eiland, het schiereiland Kowloon op het vasteland en de zogeheten New Territories (een deel van het vasteland en meer dan 230 andere eilandjes, die samen in 1898 van China werden gepacht). De gehele oppervlakte bestaat 1.067 vierkante kilometer.

C. Postma
Student Bestuurskunde

Aanbevolen literatuur: W. van Kemenade; China Hongkong Taiwan BV, 1997, uitgeverij Balans